

Norskur aligranskari:

Gevið alifiski tað rætta umhvørvið

— og stúgvíð ikki ov nógván fisk saman á einum lítlum øki. Hetta sigur norsk aligranskarin Dag Møller í samrøðu við Sosialin. Hann heldur, at føroyingar eiga ikki at fevna um alt ov nógv í senn, men heldur leggja arbeiðið væl til rættis.

Hann visir eisini á, hvussu nógv tað hevur at siga, at tað eru tey røttu fólkin, sum fáa loyvi at ala.

Og um føroyingar vilja fáa veruligt innlit í aling, so eiga vit at hyggja eftir, hvussu japanarar hava borið seg at, sigur norðmaðurin m. a. í samrøðuni.

Noreg er eitt av undangongulundunum innan fiskaaling. Hesi seinastu árinu hevur landið økt munandi um framleiðsluna av eitt nú silum og laks. Í ár rokna teir við einum fyrstahondsvirði fyri alifisk uppá 1,5 mia. kr. Metingar um framtíðarútlitið vísa, at hetta talið fer at ligga um 7-8 mia. kr. um eini tvey til trí ár.

Drúgvtt arbeiði og stórar peningaligar útgávur eru grundarlagið undir hesi stóru menning. Og ein part av arbeiðinum og tiskil eisini til fræga úrslitinum kann henda nýggja vinnan takka aligranskarunum fyri.

Miðdepil innan aligransking

Í summar vitjaði Sosialurin sjálfan «miðdepil» fyri aligranskingini í Noregi. Tað er «Akvakulturstovnin» á Havgranskingarstovninum í Bergen.

Her sita nógvir granskarar

Orð og myndir: Jan Müller

og arbeiða við alispuingum. Umframt umsitingina í Bergen hoyra eisini tvær royndarstöðir til stovnin. Tað eru Austevoll, sum tekur sær av aling í sjógv og síðani Matre, sum arbeiðir við alispuingum í feskvatni og útgerð til aling.

Leiðarin á hesum stovninum er Dag Møller. Hann er kanska hin fremsti innan aligransking í Noregi í dag. Dag Møller er doktari innan fiskivinnuspurningar og hevur hann fyrr tikist nógvið tosk og lodnu. Men síðani fiskalíngin tók dyk á seg í 70-um hevur Dag Møller halgað hesi vinnugreinini alla sína arbeiðsorku.

Hóast nógvið hevur verið granskað innan aling og havbúnað, so heldur Dag Møller kortini, at tað verður ov lítið granskað, tá hugsað verður

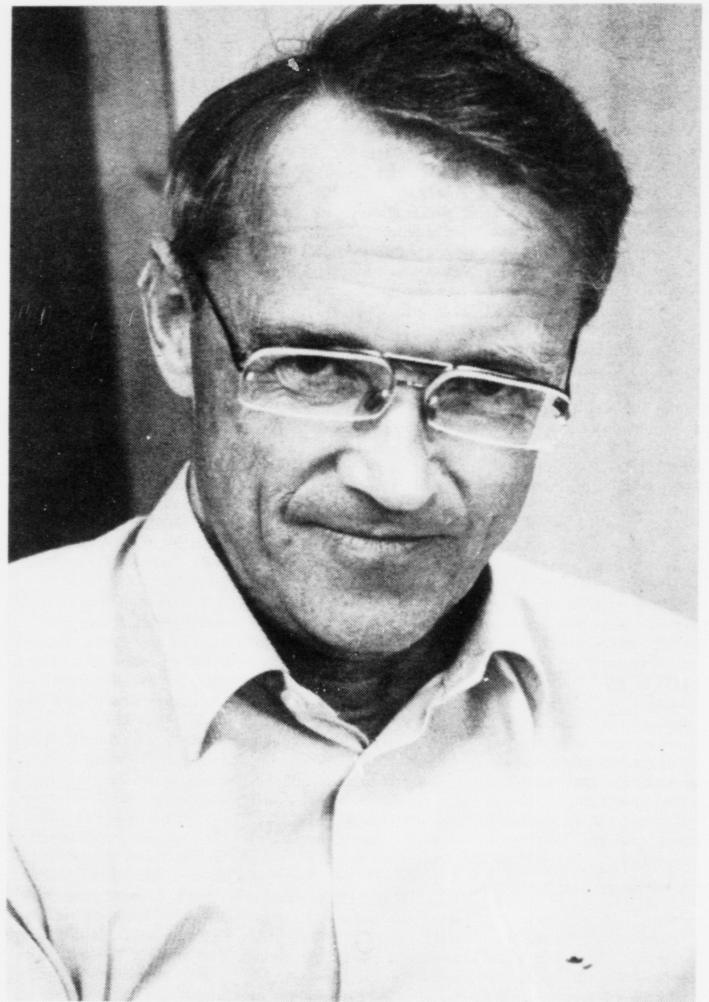
um tann týðning, sum vinnan longu hevur og kanska serliga fer at fáa komandi árin.

Fjølbroytt gransking

Granskingin er rættiliga fjølbroytt. Talan er ikki um eina skipaða eind, sum stýrir og tekur sær av allari granskingini. Tað verður m. a. granskað á teimum lærdu háskúlinum og á teimum almennu granskingarstovnunum sum eitt nú «Akvakulturstovnin» á Havgranskingarstovninum.

Hesin stovnurin hevur so alt Noreg sum arbeiðsøki.

Dag Møller heldur, at tað er sera neyðugt við gransking innan alivinnuna, skal vøksturinn halda fram. Hann dylur heldur ikki fyri, at tann

Dag Møller, leiðari á «Akvakulturstovnin» á Havgranskingarstovninum í Bergen. Hann er millum fremstu aligranskarar í Noregi

vøkstur, sum hevur verið, í ávisan mun stavar frá tí arbeiði, sum granskarar hava staðið fyri. Eitt nú tá hugsað verður um at fyrirbyggja og lekja sjúk.

Annars heldur Dag Møller, at tað er náttúrligt samband millum alivinnuna og fiskivinnuna. Hesar báðar vinnur fara at hava tætt samarbeiði í framtíðini. Her hugsar hann m. a. um alt føðurið, sum kemur frá vanligu fiskivinnuni og verður brúkt í alingini. Tað eru eisini fyri stóran part fyrrverandi fiskimenn, sum gerast alarar.

— Havið er stórt og vit troyta bert ein evarska lítlan part av hesum havøkinum í dag — sammeta vit við, hvat verður troytt á landjórðini. Við at granska og gera kanningar, kunnu vit troyta enn størri part av teimum møguleikum, sum liggja í havinum bæði innan fiskivinnuna og alingina, heldur Dag Møller.

Sjúkurnar og granskingin

Fyri at vísa á, hvønn týðning granskingin longu hevur havt fyri alivinnuna, nevnr Dag Møller evnið «Negovon».

— Hetta evnið verður í dag brúkt móti laksalús og hevur havt kollveltandi týðning fyri alingina. Uttan negovon hevði alingin ikki verið tað hon er í dag.

Alingin sleppur tó ikki heilt undan sjúkum og tí hevur tað stóran týðning, at granskað verður á hesum øki.

Dag Møller heldur, at teir í dag hava fingið rættiliga nógvan kunnleika til tær ymsu sjúkurnar og sigur, at teir nú hava gjørt eina vaccinu móti tí herviliga alisjúkuni vibriose. Hetta fer at vera ein rættiliga stór avbjóðing komandi tíðina.

Antibiotika

Vit spurdu Dag Møller, um tað ikki kann vera rættiliga vandamikil at brúka ov nógva av antibiotika í alingini! Til tað sigur hann, at hesin vandin er til staðar í dag. — Vit mugu tí royna: aðrar leiðir — burtur frá antibiotika — og heldur brúka náttúrunnar egna vápn, naviliga vaccination.

Tað eru á fleiri økjum innan aligranskingina, at tað eru við at henda framstig, sigur Dag Møller og visir á nokur av teimum seinastu úrslitunum.

— Tað hevur stóran týðning at ala laks so mikið langt, at vit gera hann til eitt vanlig húsdjór, sigur Dag Møller. — Í dag vita vit, hvat vit skulu geva laksinum at eta fyri at fáa eina góða vøru burtúr. Afræt hesum kemur so tann gentiska selektionin. Seinastu royndirnar benda á, at vit kunnu fáa 3% betri vøkstur bert við at leggja okkum eftir genetiskari selektion.

Í hesum sambandi er vert at nevna, at vinnan sjálv hevur gjørt av at byggja eina stóra og nýggja royndarstöð vri meira enn 25 mill. kr.

Regulera feskva vatnið
Tað verður annars gjørt eitt

Royndarstöðin Austevoll. Her verða royndir við alifiski í sjógv gjørdar